

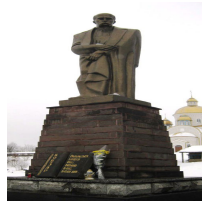
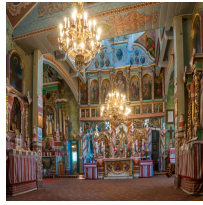
Н. І. Андрушко, Я. Ю. М'якущак

Нижній Вербіж

НИЖНІЙ ВЕРБІЖ (давня назва – Верб'яж Нижній) – село Коломийського району Івано-Франківської області. У грудні 2016 з Нижньовербіз., Великоключів., Верхньовербіз. і Мишин. сільс. рад утвор. Нижньовербіз. сільс. об'єднану територіал. громаду (64,99 км², 10 395 осіб), до якої 2020 зараховано Ковалів. і Спас. громади. Нині тер. Нижньовербіз. громади 97,7 км². Н. В. знаходиться на правому березі Пруту (на лівому – м. Коломия; притока Дністра), за 70 км від обл. центру. Протікають також річки Лючка, Пістиньки та Сопівка. До Н. В. на Пд. Зх. і Пд. прилягають села Верхній Вербіж (давня назва – Верб'яж Вижній) і Мишин, що в свою чергу межують із с. Великий Ключів. Пл. (у км²) Н. В. становить 11,4, Верхнього Вербежа – 7,85, Мишина – 16,6, Великого Ключева – 29. За переписом насел. 2001, у Н. В. проживали 2751, у Верхньому Вербезі – 1510, у Мишині – 2846, у Великому Ключеві – 3417 осіб; станом на 2017 – відповідно 2547, 1399, 2606 і 3166; переважно українці. Станом на 2020 у Н. В. мешкали 2488 осіб. Тут проходить автомобіл. шлях на Гуцульщину й у Карпати (Кам'янець-Подільський–Татарів). Побл. Н. В. знайдено кам'яні сокири доби бронзи; у Великому Ключеві – артефакти культур кулястих амфор і бойових сокир. У Верхньому Вербезі виявлено поселення голігр. культури фракій. гальштату; в Мишині – поселення культури карпат. курганів. Здавна у цій місцевості росло багато верб. Первісно існувало одне поселення, що мало назву Вербіж і згадується у писем. джерелах 1377. У документі 1443 вже окремо фігурували Н. В. і Верхній Вербіж. Подібна історія стосується й давнього поселення Ключів, що пізніше було розділене на Великий Ключів і Малий Ключів. Мешканці брали участь у повстанні під керівництвом І. Мухи (1490), у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького й опришків. русі. Після 1-го поділу Польщі 1772 – під владою Австрії (від 1867 – Австро-Угорщина). 1854–1939 Н. В., Верхній Вербіж, Великий Ключів і Мишин входили до складу Печеніжин. і Коломий. пов.; 1920–39 – до Станіслав. воєводства; 1934–39 – до гміни Верб'яж Вижній. Під час 1-ї світової війни – у зоні бойових дій. Після розпаду Австро-Угорщини встановлено владу ЗУНР. 1919–39 – знову у складі Польщі. У міжвоєнні роки функціонували осередки укр. т-в, зокрема й «Просвіти». У вересні 1939 увійшли рад. війська. Відтоді – у складі Івано-Фр. (до 1962 – Станіслав.) обл.; 1940–57 – Печеніжин., 1957–62 – Яблунів., від 1962 – Коломий. р-нів. Від липня 1941 до липня 1944 – під нім. окупацією. До серед. 1950-х рр. діяло підпілля ОУН–УПА. Жит. зазнали сталін. репресій. У Великому Ключеві, Мишині та їхніх околицях розвідано соляні джерела, поклади бурого

вугілля, природ. газу, нафти, озокериту, воску. У Н. В. – заг.-осв. школа, дитсадок; Нар. дім, б-ка; амбулаторія заг. практики сімей. медицини. Відповідні освітні, культурні та мед. заклади є й у ін. селах Нижньовербіз. сільс. об'єднаної територіал. громади. Функціонують Нижньовербіз. школа мистецтв, Верхньовербіз. сільс. і Великоключів. шкіл. краєзн. музеї. Здобули популярність нар. фольклорні колективи «Наспів» Мишин. Нар. дому та «Ключівські візерунки» Великоключів. Нар. дому. На тер. громади розвинені нар. промисли, зокрема різьблення на дереві, лозо- та соломоплетіння. Традиційним стало проведення масових фольклор. і реліг. свят. Горбистий ландшафт сприяє розвитку пішохід. туризму, тут часто організують спорт. змагання, зокрема й чемпіонати з мотокросу. У Н. В. збереглася дерев'яна церква Різдва Пресвятої Богородиці (1756–1808, належить правосл. громаді). Нині її охороняють як пам'ятку архітектури нац. значення. 2013 разом з ін. дерев'яними церквами карпат. регіону була включена у список світ. спадщини ЮНЕСКО. Хрестоподіб. п'ятикупол. храм належить до визнач. шедеврів дерев'яної архітектури Гуцульщини. Повторює форми сакрал. споруд Поділля та Слобожанщини. Церква Різдва Пресвятої Богородиці перекрита бляхою. Завдяки старанням реставраторів збережені первинна зовн. форма куполів, давні іконостас та ікони. Об'єктом туризму є Довбушів дзвін у дзвіниці. 2005 нижньовербіз. греко-католики збудували муровану церкву Введення в Храм Пресвятої Богородиці. У Верхньому Вербезі – церква св. архістратиґа Михаїла (1859); у Великому Ключеві – церква преподоб. Параскеви (1865), червона каплиця (поч. 20 ст.), школа (1926); у Мишині – церква св. великомучениці Параскеви П'ятниці (1837). У Н. В. – пам'ятник Т. Шевченку; символічна могила січових стрільців; 2 брат. могили вояків УПА, пам'ятний знак на місці страти мешканців села енкаведистами; пам'ятник воїнам-землякам, які загинули на фронтах 2-ї світової війни; у Верхньому Вербезі – погруддя Т. Шевченка; символічна могила борцям за волю України, пам'ят. хрест полеглим воїнам ОУН–УПА (в урочищі Підгора); у Великому Ключеві – символічна стрілец. могила-пам'ятник. Серед видат. уродженців – поетеса Л. Василик, громад.-політ. діяч П. Лаврук (обоє – Н. В.); опер. співак М. Губчук (Верхній Вербіж); хімік М. Обушак, художник В. Петрук, виконавець на нар. інструментах, нар. арт. УРСР В. Попадюк, співак, нар. арт. України І. Кавацюк (див. дуєт «Писанка»), скрипаль, засл. працівник культури України Д. Біланюк, виконавець на нар. інструментах, засл. майстер нар. творчості України М. Тимофіїв (усі – Мишин); письменники, краєзнавці М. Савчук (засл. арт. України) і М. Васильчук, засл. працівники культури України Г. Луцак і Д. Жмундуляк (усі – Великий Ключів). У Н. В. – могила майстра різьблення на дереві І. Семенюка. 1853–1901 у Мишині мешкав церк. і громад. діяч Й. Кобринський.

Фотоілюстрації



Рекомендована література

1. Ласійчук М., Лудчак І. Нижній Вербіж: нариси і матеріали з історії та народознавства. Коломия, 1995;
2. Андрушко П., Феняк Ю. Історія Верхнього Вербіжа. Коломия, 2007;
3. Бабій Н. Церква Різдва Богородиці (1756–1808 рр.) у селі Нижній Вербіж: питання типології пам'ятки // Вісн. Держ. академії керів. кадрів культури і мистецтв. 2012. № 3;
4. Голомідова Н. Нижній Вербіж: Велич духу, закута у бляху // Галиц. кореспондент. 2013, 17 лип.;
5. Коломийщина: Фотоальбом. Т., 2015.

Бібліографічний опис:

Нижній Вербіж / Н. І. Андрушко, Я. Ю. М'якущак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-72099>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).